

CUM POATE FI STABILIZATA ECONOMIA PRIN INTERMEDIUL BUGETULUI DE STAT

INTRODUCERE

Nivelul producției, veniturii, cheltuielilor și preturilor într-o economie de piață, au cunoscut în timp mișcări oscilatorii numite “ciclul afacerilor” sau fluctuații economice. În unele perioade s-au redus producția, veniturile și cheltuielile iar somajul a crescut, în timp ce în altele creșterea veniturilor și a cheltuielilor au avut ca rezultat inflația (o creștere rapidă a nivelului preturilor).

Aceste creșteri și reduceri ale activității economice s-au produs ca urmare a unor schimbări în cheltuielile inițiale ceea ce a determinat o reacție în lanț, prin multiplicarea efectelor. Astfel, o modificare a cheltuielilor unei unități economice (firma, consumator, guvern) – în sus sau în jos – afectează veniturile unei alte unități. Aceasta, la rândul său, determină o schimbare în cheltuielile altei unități economice care, la rândul său, afectează venitul următoarei și procesul continuă cuprinzând întreaga economie. Rezultatul cumulativ al acestor modificări depășește, de multe ori, dimensiunile schimbărilor inițiale. Pe de altă parte, fluctuațiile activității economice (exprimate prin creșteri și descreșteri) influențează nivelul de trai al cetățenilor, în sensul creșterii sau descreșterii acestuia.

În anul 1936, economistul britanic John Maynard Keynes a publicat lucrarea *Teoria generală a ocupării forței de muncă, a dobânzii și a banilor* în care susține ideea că statul trebuie să influențeze cheltuielile firmelor și ale consumatorilor (folosind drept instrumente cheltuielile guvernamentale și impozitele) pentru optimizarea ciclului afacerilor și stimularea creșterii economice.

În acord cu punctul de vedere keynesian, Congresul SUA a publicat la sfârșitul celui

de al II-lea război mondial, în 1946 *Employment Act* (Codul muncii) în care se precizează ca... *Statul are responsabilitatea de a utiliza toate posibilitățile existente... pentru a asigura creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, a producției și a puterii de cumpărare a banilor.*

Această funcție relativ nouă a statului presupune dezechilibrarea intenționată a bugetului guvernamental-federal în sensul unui deficit bugetar (cheltuielile mai mari decât veniturile) pentru combaterea somajului, fie în sensul unui excedent bugetar (cheltuielile mai mici decât veniturile) pentru reducerea inflației. Aceste acțiuni sunt numite politici fiscale.

Politicile fiscale sunt controversate întrucât ele se soldează uneori cu rezultate neașteptate, diferite de intențiile inițiale. De exemplu, deficitul bugetar la care se ajunge ca urmare a creșterii cheltuielilor și/sau reducerii nivelului taxelor poate duce la o creștere rapidă a datoriei publice. În aceste condiții statul trebuie să împrumute bani pentru a acoperi cheltuielile pe care trebuie să le facă de la buget, deoarece acestea depășesc, în mărime, veniturile provenite din taxe. Împrumuturile pentru finanțarea deficitului bugetar pot determina creșterea ratei dobânzii ceea ce îi determină pe agenții economici (vânzători și cumpărători) să împrumute mai puțin și, totodată, să cheltuiască mai puțin decât și-au planificat.

CONCEPTE

- Venituri – cheltuieli în lanț
- Efect de multiplicare
- Ciclul afacerilor
- Somaj
- Inflație
- Politica fiscală

OBIECTIVE

Elevii vor:

1. descrie relația dintre venituri și cheltuieli într-o economie de piață (în lanț);
2. explica de ce reacția în lanț dintre venituri și cheltuieli are un efect de multiplicare în economie;
3. explica efectele pe care le au modificările produse la nivelul veniturilor și cheltuielilor pe ansamblul economiei: creșterea sau scăderea producției - ciclul afacerilor - ceea ce duce, uneori, la somaj și, alteori, la inflație;
4. explica efectele pe care le au modificările produse la nivelul cheltuielilor guvernamentale și al taxelor percepute de stat asupra cheltuielilor făcute de firme sau de consumatori și, indirect asupra ciclului afacerilor;
5. identifică diferite probleme care pot să apară economiei ca urmare a aplicării politicilor fiscale.

DESCRIEREA LECTIEI

Profesorul discută cu elevii despre fluctuațiile din activitatea economică, numite și ciclul afacerilor. Apoi elevii vor prezenta o scenetă în trei acte, pentru a ilustra scăderea veniturilor și cheltuielilor dintr-o economie și efectul de multiplicare al schimbărilor ce intervin în politica fiscală, mai precis în cheltuielile bugetare și nivelul fiscalității. Lectia continuă cu o discuție despre utilizarea politicii fiscale pentru a stabiliza ciclul afacerilor (recomandată de J.M. Keynes în 1930 și acceptată de Congresul SUA după cel de al II-lea război mondial). Lectia se va încheia cu o discuție despre efectul de multiplicare al politicii fiscale ilustrate în scenetă, precum și despre modalități de acțiune pentru optimizarea ciclului afacerilor.

TIMPUL NECESAR

2 ore

MATERIALE

1. Pentru jumătate din elevii clasei, câte un exemplar din Fișa de lucru nr.1: *Politica fiscală*, piesa în două acte, Actul 1.
2. Pentru jumătate din elevii clasei, câte un exemplar din Fișa de lucru nr.2: *Politica fiscală*, piesa în două acte, Actul 2 (Noi cheltuieli guvernamentale).

PROCEDEE

1. Discutați cu elevii despre somaj și inflație în relație cu nivelul cheltuielilor din economie (reducerea cheltuielilor este însoțită de somaj, în timp ce creșterea rapidă a cheltuielilor, este însoțită de inflație). Explicați de ce aceste fluctuații ale cheltuielilor sunt asociate ciclului afacerilor. Discutați conexiunile dintre venituri și cheltuieli în producerea reacției în lanț venituri-cheltuieli. Precizați faptul că efectele cumulative ale creșterilor și reducerilor sunt rezultatul multiplicării schimbărilor inițiale în ceea ce privește volumul cheltuielilor și că acest fapt determină o reacție în lanț.
2. Jumătate din elevii clasei vor primi exemplare ale Fișei de lucru nr. 1, iar cealaltă jumătate exemplare ale Fișei de lucru nr. 2. Stabiliți grupul de elevi pentru fiecare personaj și pentru povestitor. Selectați elevii care să interpreteze în Actul I.
3. Discutați cu clasa efectul de multiplicare care a rezultat din modificarea inițială a cheltuielilor lui Renee Robideau. Apoi arătați cum guvernul poate contracara această reducere a cheltuielilor prin mărirea cheltuielilor guvernamentale sau reducerea taxelor în așa fel încât agenții economici – firme și consumatori – să dispună de un venit mai mare care va determina o creștere a cheltuielilor (ceea ce va avea un efect de multiplicare).
4. Grupul al doilea să interpreteze Actul II. Povestitorul va explica ce s-a întâmplat. Discutați rezultatele cu clasa precizând că schimbările intenționate ale cheltuielilor guvernamentale (Actul II) cu efecte asupra ciclului afacerilor, poartă denumirea de “politici fiscale”.

ÎNCHEIERE

Explicati clasei cele doua motive pentru care politicile fiscale ar putea avea efecte neasteptate si nedorite.

- Permițând guvernului sa aiba un deficit se modifica si constrângerile asupra cheltuielilor si responsabilitatea politica a celor care iau deciziile privind bugetul (cea ce duce la deficite uriase

si succesive, precum si la cresterea rapida a datoriei publice).

- Pentru a acoperi cheltuielile care depasesc veniturile provenite din taxe, statul trebuie sa împrumute bani. Acest împrumut pentru finantarea deficitului bugetar poate determina cresterea ratei dobânzii, fapt care se va resimti în activitatea agentilor economici (vânzatori-cumparatori). Ei vor solicita mai putine credite si vor cheltui mai puțin decât ar fi dorit.

Fisa de lucru nr. 1

POLITICA FISCALA, piesa în doua acte

ACTUL I

Numele _____

Locul : în orice oras din SUA

Timpul: în prezent

Personajele:

Povestitorul: Deschide primul act al scenetei, anuntând ca un sir de evenimente economice sunt pe cale sa se întâmple; îl prezinta pe Renee Robideau si (la sfârșitul actului) explica ce s-a întâmplat.

Renee Robideau - conductorul si proprietarul unei afaceri care se ocupa cu aprovizionarea. Întrucât afacerea sa ajunge în prag de faliment, hotareste sa-si achizitioneze o dubita Ford.

Willie Robinson – un vânzator la reprezentanta Ford (care hotareste sa-si înnoiasca garderoba de camasi, costume si cravate).

Mordecai Goldstein - patron al firmei “Goldstein’s Menswear & Haberdashery (Îmbracaminte barbatesca si galanterie la Goldstein), (care doreste sa-si zugravesca locuinta).

Philip Youngblood – zugrav (care doreste sa-si cumpere un televizor si un video).

Mai Lein Chin – patronul magazinului de vânzari si reparatii televizoare (care si-a planificat o calatorie în Europa)

Ingrid Swenson – agent de turism (care solicita un credit la banca din localitate)

Panjit Mendu – bancher local

Juanita Lopez – patron la restaurantul Acapulco (care a solicitat un credit bancar pentru a construi o sala pentru servirea cinei).

Casimir Mizveski – antreprenor în constructii

SYNOPSIS (REZUMAT):

O neasteptata si puternica reducere a vânzarilor unuia dintre personaje se reflecta în economia orasului într-o reducere a veniturilor fiecaruia dintre personaje. Reducerea veniturilor determina reducerea cheltuielilor fiecarui personaj ceea ce duce la mai putine venituri si din nou mai putine cheltuieli ale fiecarui personaj.

Fisa de lucru nr. 2**POLITICA FISCALA , piesa în doua acte
ACTUL II. (NOI CHELTUIELI GUVERNAMENTALE)**

Numele _____**Locul :** în orice oras din SUA**Timpul:** cateva luni mai tarziu**Personajele:**

Povestitorul: Deschide al II-lea act al scenetei, povestind despre o reactie economica în lant care este pe cale sa se întâmple; îl prezinta pe Uncle Sam Spender si (la sfârșitul actului) explica ce s-a întâmplat.

Uncle Sam Spender – agent local al unei agentii guvernamentale emite un nou ordin de achizitie a 5 limuzine Ford pentru agentia sa.

Willie Robinson – un vânzator la reprezentanta Ford (care hotareste sa-si înnoiasca garderoba de camasi, costume si cravate).

Mordecai Goldstein - patron al firmei “Goldstein’s Menswear & Haberdashery (Îmbracaminte barbatesca si galanterie la Goldstein), (care doreste sa-si zugraveasca locuinta).

Philip Youngblood – zugrav (care doreste sa-si cumpere un televizor si un video).

Mai Lein Chin – patronul magazinului de vânzari si reparatii televizoare (care si-a planificat o calatorie în Europa)

Ingrid Swenson – agent de turism (care solicita un credit la banca din localitate)

Panjit Mendu – bancher local

Juanita Lopez – patron la restaurantul Acapulco (care a solicitat un credit bancar pentru a construi o sala pentru servirea cinei).

Casimir Mizveski – antreprenor în constructii

SYNOPSIS (REZUMAT):

Uncle Sam Spender reprezentantul unei agentii guvernamentale a SUA anunta autorizarea de catre Congres a cresterii cheltuielilor guvernamentale ceea ce îi permite sa faca o investitie mare într-una din afacerile din oras. Efectele se resimt asupra economiei orasului.

CINCI ÎNTREBĂRI DESPRE POLITICA FISCALĂ

CINE?

☞ STATUL

CE?

☞ MODIFICAREA TAXELOR ȘI CHELTUIELILE
GUVERNAMENTALE

CÂND?

☞ ÎN CONDITII DE RECESIUNE SAU INFLATIE

DE CE?

☞ PENTRU A STABILIZA ECONOMIA MODIFICÂND
CEREREA AGREGATĂ

CUM?

☞ ÎN CONDITII DE RECESIUNE: CEREREA
AGREGATĂ CREȘTE CA URMARE A CREȘTERII
CHELTUIELILOR GUVERNAMENTALE ȘI/SAU
REDUCÂND IMPOZITELE.

☞ ÎN CONDITII DE INFLATIE: CEREREA AGREGATĂ
SCADE CA URMARE A REDUCERII CHELTUIELILOR
GUVERNAMENTALE ȘI/SAU CREȘTERII IMPOZITELOR